



กรมทรัพย์สินทางปัญญา
กระทรวงพาณิชย์

เล่มที่ 71
วันที่ประกาศโฆษณา

เลขที่ประกาศ 210
31 มกราคม 2566

ประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เลขที่คำขอ	64100275	วันที่ยื่นคำขอ	2 กันยายน 2564
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์	กุ้งก้ามกรามบางแพ (Bang Phae Giant Freshwater Prawn หรือ Kung Kam Kram Bang Phae)		
รายการสินค้า	กุ้งก้ามกราม		
ผู้ขอขึ้นทะเบียน	จังหวัดราชบุรี		
ที่อยู่	ศาลากลางจังหวัดราชบุรี ถนนอำเภอ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี 70000		

1. คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

กุ้งก้ามกรามบางแพ (Bang Phae Giant Freshwater Prawn หรือ Kung Kam Kram Bang Phae) หมายถึง กุ้งก้ามกรามที่มีเปลือกสีน้ำตาลเงินมันเงา ก้ามสีน้ำตาลหรือสีครามปนสีทอง เนื้อแน่นเต็มเปลือก เมื่อปรุงสุกจะมีรสชาติหวาน มันกุ้งมาก และไม่มึกลิ้นคาว เพาะเลี้ยงและผลิตครอบคลุมพื้นที่อำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอโพธาราม ของจังหวัดราชบุรี

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์ : กุ้งก้ามกราม มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Macrobrachium Rosenbergii* และมีชื่อสามัญว่า Giant Freshwater Prawn

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- เปลือก สีน้ำตาลเงินมันเงา
- รูปร่าง ลักษณะลำตัวยาวกว่าหัว ลำตัวค่อนข้างกลม เพศผู้มีขนาดตัวโตกว่าเพศเมีย
- ก้าม สีน้ำตาลหรือสีครามปนสีทอง มีปุ่มแบบตะปุ่มตะป่ำ เพศผู้จะมีก้ามโตและยาวกว่าเพศเมีย
- เนื้อ มีเนื้อแน่นเต็มเปลือก
- รสชาติ เมื่อปรุงสุกเนื้อจะมีรสชาติหวาน มันกุ้งมาก ไม่มึกลิ้นคาว

2. กระบวนการผลิต

วัตถุดิบ

กึ่งก้ามกรามบางแพ ใช้พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์กึ่งก้ามกรามที่เลี้ยงอยู่ในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย เช่น ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม และพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น หรือนำพันธุ์มาจากต่างประเทศ เช่น ประเทศเมียนมาร์ และประเทศอินเดีย เป็นต้น โดยคัดพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์กึ่งก้ามกรามที่มีลักษณะที่ดี แข็งแรงสมบูรณ์ ปราดเปรียว ลำตัวใส และแยกบ่อเลี้ยงระหว่างเพศผู้และเพศเมีย

การเตรียมบ่อเลี้ยง

(1) บ่อเลี้ยงกึ่งควรเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนเหนียว ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ดี อยู่ใกล้แหล่งน้ำที่มีคุณภาพดี สะอาด รวมทั้งมีปริมาณน้ำมากเพียงพอตลอดปี รูปทรงของบ่อที่เหมาะสมควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมเพื่อความสะดวกในการจัดการและการจับผลผลิต มีความลึกที่เหมาะสมประมาณ 1 - 2 เมตร เนื่องจากบ่อที่ตื้นจะทำให้ น้ำมีอุณหภูมิสูงเกินไปในฤดูร้อน

(2) สูบน้ำออกจากบ่อและตากบ่อให้แห้งเพื่อกำจัดศัตรูกึ่ง แล้วจึงเปิดน้ำลงบ่อโดยกรองด้วยผ้าหรือถุงกรอง เพื่อป้องกันศัตรูกึ่งที่ปนมากับน้ำโดยเฉพาะไข่และตัวอ่อนของปลา กรณีน้ำจากแหล่งน้ำที่ใช้มีคุณภาพดีสามารถสูบน้ำเข้าบ่อได้โดยตรง หลังจากนั้นควรพักน้ำไว้ 3 - 5 วัน โดยระหว่างการเตรียมน้ำต้องเปิดเครื่องตีน้ำ เพื่อให้ไบพัตตีน้ำช่วงเวลากลางวัน จะช่วยปรับสภาพน้ำให้เข้าสู่ภาวะสมดุลแล้วจึงปล่อยกึ่งลงบ่อเลี้ยง หรืออาจหว่านปลาป่นผสมรำละเอียดละลายน้ำแล้วสาดให้ทั่วหรือใช้ฟางข้าวหมักเพื่อให้เกิดอาหารธรรมชาติ เช่น แพลงก์ตอน ไรน้ำ ตะไคร่น้ำ เป็นต้น โดยสังเกตน้ำให้มีสีชาหรือน้ำตาลอมเขียว หรือเกษตรกรอาจใช้วัชพืช "ธูปฤาษี" หมักกับดินในบ่อกึ่งเพื่อปรับสภาพน้ำให้มีสีชาหรือน้ำตาลอมเขียวก่อนปล่อยกึ่ง 1 - 2 วัน

(3) ก่อนนำลูกกึ่งมาปล่อยควรเปิดเครื่องให้อากาศ เพื่อเพิ่มออกซิเจนและทำให้อุณหภูมิของน้ำในบ่อเท่ากันทุกระดับและเติมเกลือแกงลงไปในบริเวณที่จะนำลูกกึ่งมาปล่อยเพื่อเพิ่มอัตราการรอดของลูกกึ่ง

การปล่อยพันธุ์กึ่งก้ามกราม

การปล่อยกึ่งก้ามกรามลงบ่อ เวลาที่เหมาะสมควรปล่อยในเวลาเช้ามืดหรือเย็น โดยนำภาชนะที่บรรจุพันธุ์กึ่งมาแช่ในบ่อเพื่อปรับอุณหภูมิของน้ำในภาชนะให้เท่ากันกับน้ำในบ่อ โดยใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที จากนั้นตักน้ำในบ่อผสมกับน้ำในภาชนะก่อนปล่อยพันธุ์กึ่งลงบ่ออย่างช้าๆ เพื่อให้กึ่งสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพน้ำในบ่อเลี้ยง จะทำให้กึ่งมีอัตราการรอดมากขึ้น

การเลี้ยงกึ่งก้ามกราม มี 2 วิธี ได้แก่

(1) การเลี้ยงด้วยรูปแบบดั้งเดิม เน้นการให้อาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยง โดยนำลูกกึ่งที่คว่ำแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ และได้รับการปรับสภาพให้อยู่ในน้ำจืดแล้วอย่างน้อย 2 - 3 วัน ปล่อยลงบ่อเลี้ยงโดยตรง หลังจากนั้นประมาณ 6 - 10 เดือนขึ้นไป จึงเริ่มจับกึ่งที่ได้ขนาดตามกำหนดเพื่อจำหน่าย โดยทยอยจับเดือนละครั้งจนหมดบ่อเลี้ยง ซึ่งในช่วง 1 ปี จะเลี้ยงได้เพียง 1 รอบ

(2) การเลี้ยงด้วยรูปแบบกึ่งพัฒนาและพัฒนาให้นำลูกกึ่งที่คว่ำแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ และได้รับการปรับสภาพให้อยู่ในน้ำจืดแล้วอย่างน้อย 2 - 3 วัน ไปอนุบาลในบ่อดินประมาณ 2 - 3 เดือน จนกึ่งมีขนาด 2 - 5 กรัม/ตัว หลังจากนั้นจะทำการคัดเพศและขนาดของกึ่งก่อน แล้วย้ายไปเลี้ยงในบ่อเลี้ยงกึ่งประมาณ 4 เดือน จึงจับกึ่งเพื่อจำหน่าย ซึ่งในช่วง 1 ปี จะเลี้ยงได้ 3 รอบ

การให้อาหารกุ้งก้ามกราม

ในช่วงแรกของการปล่อยลูกกุ้งลงบ่อ จะเลี้ยงโดยเน้นให้อาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยง สังเกตน้ำในบ่อจะมี สีชาหรือน้ำตาลอมเขียว แสดงว่ามีอาหารตามธรรมชาติในบ่อเพียงพอสำหรับเลี้ยงกุ้ง หลังจากนั้น 10 วัน จึงเปลี่ยนเป็นการให้อาหารชนิดเกล็ด อาหารเม็ด หรืออาหารสำเร็จรูปสำหรับกุ้งเล็ก และจะให้อาหารที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามขนาดของกุ้ง การให้อาหารกุ้งควรหว่านให้กระจายทั่วบ่อจะทำให้กุ้งกินอาหารได้ทั่วถึง โดยให้อาหารวันละ 2 - 3 ครั้ง

การจัดการคุณภาพน้ำ

ใช้วิธีการเติมน้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษาระดับน้ำของบ่อ ซึ่งระดับน้ำมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของกุ้ง เนื่องจากกุ้งเป็นสัตว์น้ำที่เจริญเติบโตด้วยการลอกคราบ การเติมน้ำใหม่เพื่อรักษาระดับน้ำจะช่วยกระตุ้นให้กุ้งลอกคราบและยังช่วยให้น้ำมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของกุ้ง

การคัดขนาด

การจับกุ้งจะทำการคัดขนาดและแยกประเภทดังนี้

- (1) กุ้งตัวผู้ขนาดใหญ่ ขนาดประมาณ 5 - 10 ตัว/กิโลกรัม
- (2) กุ้งตัวผู้ขนาดรอง ขนาดประมาณ 11 - 13 ตัว/กิโลกรัม
- (3) กุ้งตัวผู้ขนาดเล็ก ขนาดประมาณ 14 - 17 ตัว/กิโลกรัม
- (4) กุ้งตัวผู้ขายาวหรือก้ามยาวใหญ่ ขนาดประมาณ 18 - 20 ตัว/กิโลกรัม
- (5) กุ้งตัวเมียขนาดเล็ก ขนาดประมาณ 31 - 40 ตัว/กิโลกรัม
- (6) กุ้งตัวเมียขนาดใหญ่ ขนาดประมาณ 20 - 30 ตัว/กิโลกรัม

การบรรจุหีบห่อ

- (1) รายละเอียดบนฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ ให้ประกอบด้วยคำว่า “กุ้งก้ามกรามบางแพ หรือ Bang Phae Giant Freshwater Prawn หรือ Kung Kam Kram Bang Phae”
- (2) ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่าย ช่องทางการติดต่อ และคำแนะนำในการเก็บรักษาเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภค

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในภาคกลางด้านทิศตะวันตก ระหว่างละติจูดที่ 13 องศา 10 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 99 องศา 10 ลิปดาตะวันออก มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลัก ลักษณะภูมิประเทศแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ พื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ราบสูง พื้นที่ราบลุ่มและพื้นที่ราบต่ำ โดยพื้นที่เลี้ยงกุ้งก้ามกรามบางแพ จะครอบคลุมอำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอโพธาราม ซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินของ 3 อำเภอดังกล่าวเป็นดินเหนียวสีเทาเข้มถึงสีดำ ที่มีเนื้อละเอียด ถึงเนื้อละเอียดมาก เป็นดินในกลุ่มชุดดินที่ 2 (ชุดดินอยุธยา) 3 (ชุดดินบางแพ) และ 8 (ชุดดินดำเนินสะดวก) ซึ่งเกิดจากตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเลที่พัฒนาในสภาพน้ำกร่อยเป็นหลักและมีบางส่วนเกิดจากตะกอนน้ำพัดพา จึงมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุ และจุลินทรีย์ปานกลางถึงสูง มีปฏิกริยาดินเป็นกรด - ด่างปานกลาง อยู่ในระหว่าง 5.5 - 8.0 และมีการระบายน้ำเลว ประกอบกับมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบน้ำทะเลเคยท่วมถึงหรือเป็นแอ่งที่ราบน้ำท่วมถึง

อีกทั้งลักษณะภูมิอากาศที่โปร่งเย็น ไม่ร้อนจัด ไม่หนาวจัด ทำให้อุณหภูมิของน้ำอยู่ในช่วง 25 - 30 องศาเซลเซียส ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้กุ้งโตเร็ว มีเปลือกสีน้ำตาลเงินมันเงา ก้ามสีน้ำตาลหรือสีครามปนสีทอง เนื้อแน่นเต็มเปลือก เมื่อปรงสุกจะมีรสชาติหวาน มันกึ่งมาก และไม่มีกลิ่นคาว จึงทำให้พื้นที่ทั้งสามอำเภอดังกล่าวเหมาะแก่การเลี้ยง กุ้งก้ามกรามบางแพเป็นอย่างดี

ประวัติความเป็นมา

ในอดีตชาวบ้านส่วนใหญ่ของอำเภอบางแพมีอาชีพทำการเกษตรโดยปลูกข้าวเป็นหลัก แต่ด้วยลักษณะ ภูมิประเทศของพื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะทำให้มีน้ำท่วมขังเกือบทั้งปี การปลูกข้าวของเกษตรกร จึงประสบ ปัญหาเนื่องจากน้ำท่วมขังในที่นาทำให้ข้าวที่ปลูกอยู่ในสภาพลอยน้ำเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วไม่สามารถรับประทานได้ พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ จึงถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่าเป็นที่ยู่ออาศัยของวัชพืชล้มลุกคือ "ธูปฤาษี" หรือที่ ชาวบ้านเรียกกันว่า "ปรีอ" "กกข้าง" "กกธูป" หรือ "เพ็อ" ซึ่งมีคุณสมบัติสามารถกำจัดไนโตรเจนจากน้ำเสีย และดูดเก็บโพแทสเซียมได้ จากปัญหาการปลูกข้าวทำให้เกษตรกรรวมทั้งส่วนราชการพยายามแก้ปัญหาเพื่อใช้ ประโยชน์จากพื้นที่ในการทำการเกษตรอื่นแทนการปลูกข้าว และด้วยสภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นดินเหนียวที่มี ความอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุจุลินทรีย์ มีระบบการชลประทานที่ดี มีคลองธรรมชาติและลำน้ำไหลผ่าน ผนวกกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่สองฟากฝั่งแม่น้ำแม่กลองที่มีอาชีพตกกุ้งก้ามกราม จึงนำพันธุ์กุ้งก้ามกราม มาเริ่มทดลองเลี้ยงราวๆ ปี พ.ศ. 2519 ด้วยเป็นกุ้งที่เป็นที่นิยมของตลาด มีราคาสูง อีกทั้งปริมาณกุ้งก้ามกราม ในแหล่งน้ำธรรมชาติลดลงจำนวนมาก ซึ่งหลังจากได้ทดลองเลี้ยงแล้ว พบว่าพื้นที่ที่ไม่สามารถปลูกข้าวแล้ว ได้ผลผลิตที่ได้นั้น จะสามารถเลี้ยงกุ้งก้ามกรามได้ผลเป็นอย่างดี มีลักษณะโดดเด่น คือ กุ้งมีเปลือกสีน้ำตาลเงินมันเงา ก้ามสีน้ำตาลหรือสีครามปนสีทอง เนื้อแน่นเต็มเปลือก เมื่อปรงสุกจะมีรสชาติหวาน มันกึ่งมาก และไม่มีกลิ่นคาว ซึ่งเป็นผลมาจากดินในพื้นที่อำเภอบางแพมีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากวัตถุดิบกำเนิดดินคือตะกอนลำน้ำและ ตะกอนน้ำทะเลทำให้มีปริมาณอินทรีย์วัตถุค่อนข้างสูง สีของดินที่มีสีเทาเข้มหรือดำ ประกอบกับมีหญ้าที่ขึ้น เฉพาะถิ่นคือ ธูปฤาษี เมื่อนำมาหมักกับดินในบ่อกุ้งตามภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมาจะช่วยปรับสภาพ สีของน้ำให้มีสีชาหรือสีน้ำตาลอมเขียวตามสีของธูปฤาษีก่อให้เกิดแพลงก์ตอน ไรแดง และตะไคร่น้ำ ซึ่งเป็นอาหาร ตามธรรมชาติของกุ้งและป้องกันไม่ให้แสงแดดส่องถึงกันบ่อมากเกินไป ทำให้สภาพในบ่อกุ้งมีดีคริม ส่งผลให้กุ้งก้ามกรามที่เลี้ยงมีเปลือกสีน้ำตาลเงินสวย รวมทั้งน้ำซึ่งใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและน้ำจากระบบ ชลประทานที่ผันน้ำมาจากเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ์ซึ่งเขื่อนทั้ง 2 แห่งนี้มีต้นน้ำคือ แม่น้ำ แม่กลอง แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อย ทำให้น้ำจากระบบชลประทานที่ใช้เลี้ยงกุ้งมีคุณภาพเหมาะสำหรับ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เมื่อดินและน้ำมีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกรามจึงทำให้ผลผลิตกุ้ง มีลักษณะโดดเด่นสามารถขายและสร้างรายได้ทดแทนการปลูกข้าวได้ เกษตรกรจึงหันมาเลี้ยงกุ้งก้ามกราม จำนวนมากทำให้อำเภอบางแพมีชื่อเสียงในการเลี้ยงกุ้งก้ามกรามทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพจนกระทั่งได้รับ การขนานนามจากวงการเลี้ยงกุ้งว่าเป็น "เมืองหลวง ของการเลี้ยงกุ้งก้ามกราม" และมีคำขวัญประจำอำเภอที่แสดง ให้เห็นถึงความสำคัญและความโดดเด่นของกุ้งก้ามกรามว่า "เปิดทะเลไร้ระบือนาม กุ้งก้ามกรามชื่อนิยม อีกโคนม พันธุ์ดี ประเพณีไทยทรงดำ แหล่งเพาะชำไม้ดอก สินค้าออกเห็นดำนานาพันธุ์" และในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งในอำเภอบางแพและจังหวัดราชบุรีจะร่วมกันจัดงาน "เทศกาลกุ้งปลอดสาร สืบสานประเพณี ของดีบางแพ" ณ บริเวณที่ว่าการอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ชื่อเสียงของ

กึ่งกำกรวมบางแพและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรีเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

จากความสำเร็จของการเลี้ยงกึ่งกำกรวมในพื้นที่อำเภอบางแพทำให้มีการส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่การเลี้ยงไปยังอำเภอใกล้เคียงซึ่งมีสภาพภูมิประเทศและลักษณะทางธรณีวิทยาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ อำเภอดำเนินสะดวกและอำเภอโพธาราม โดยปัจจุบันอำเภอบางแพ ดำเนินสะดวก และโพธาราม มีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกึ่งกำกรวมบางแพกว่า 1,122 ราย และสามารถสร้างรายได้เฉลี่ย/ปี กว่า 1,561,054,500 บาท ซึ่งข้อมูลดังกล่าว แสดงถึงความสำเร็จของการเลี้ยงกึ่งกำกรวมบางแพทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

4. ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การเพาะเลี้ยงและผลิตกึ่งกำกรวมบางแพ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอโพธาราม ของจังหวัดราชบุรี รายละเอียดตามแผนที่

5. การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) กึ่งกำกรวมบางแพ จะต้องเพาะเลี้ยงและผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการเพาะเลี้ยงและผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือมีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิตผู้ประกอบการค้ากึ่งกำกรวมบางแพ รวมทั้งต้องมีเอกสารหรือหลักฐานกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

6. เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้าที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กึ่งกำกรวมบางแพ

(2) ผู้ขอขึ้นทะเบียน สมาชิกผู้ผลิตและผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กึ่งกำกรวมบางแพ และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ กึ่งก้าวกรรมบางแพ



ขอบเขตพื้นที่การเพาะเลี้ยงและผลิตกึ่งก้าวกรรมบางแพ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบางแพ อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอโพธาราม ของจังหวัดราชบุรี